

تصوف

مقدمه‌ای بر عرفان اسلامی

مجموعه مطالعات اسلامی | ۳۴ | عرفان و تصوف | ۲

www.ketab.ir

انتشارات حکمت

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: شimmel، آنه ماری، ۱۹۲۲-۲۰۰۳ م. Schimmel, Annemarie

عنوان: تصوف: مقدمه‌ای بر عرفان اسلامی

نویسنده: آنه ماری شimmel | مترجم: شاهرخ راعی

مشخصات نشر: تهران: حکمت، ۱۴۰۱

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ صفحه، شابک: 978-964-244-220-1

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

عنوان اصلی: Sufismus; Eine Einführung in die islamische Mystik

موضوع: تصوف، Sufism

موضوع: عرفان، Mysticism

شناسه افزودن: راعی، شاهرخ، مترجم، Raei, Shahrokh

شابک: BP۲۸۸

تاریخ ثبت: ۲۹۷/۸۲

شماره کتاب: ملی: ۸۴۹۲۳۶۸

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Annemarie Schimmel,

Sufismus; Eine Einführung in die islamische Mystik,

Verlag C.H.Beck, 2014.

www.hekmat-ins.com • info@hekmat-ins.com • hekmatpub • 09394402251

نشانی دفتر و فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، ابتدای ابوریحان، شماره ۹۴
کدپستی: ۶۵۱۵۶۴۱۳ • تلفن: ۶۶۴۶۱۳۹۲/۶۶۴۱۵۸۷۹ • نمابر: ۶۶۴۰۶۵۰۵

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص انتشارات حکمت است) تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

آنه ماری شیمل	نویسنده:
شاهرخ راعی	مترجم:
حسن کریم زاده	طراح جلد:
اول/۱۴۰۱ شمسی/۱۴۴۳ قمری	نوبت چاپ:
۱۰۰۰ نسخه	شمارگان:
۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۲۲۰-۱	شابک:
مؤسسه فرهنگی هنری حکمت	حروفچینی و صفحه آرایی:
شرکت چاپ و نشر کیمیای حضور	چاپ و صحافی:

فهرست

۱۱	پیش‌گفتار مترجم
۱۹	مقدمه نویسنده
۲۵	۱. تکوین تصوف
۴۵	۲. عشق الهی عرفانی
۵۵	۳. عرفان مبتنی بر حکمت الهی
۶۹	۴. تصوف و ادبیات
۹۵	۵. سلسله‌های صوفیه و گروه‌های اخوت به‌عنوان نهاد تصوف
۱۲۱	۶. تصوف عامیانه
۱۲۹	۷. تصوف در دوران معاصر
۱۴۱	سخن آخر
۱۴۵	معرفی برخی منابع
۱۵۱	نمایه سوره‌ها و آیه‌های قرآن
۱۵۳	نمایه اشخاص و کتاب‌ها

پیش‌گفتار مترجم

کتاب تصوف، مقدمه‌ای بر عرفان اسلامی نوشته آنه‌ماری شیمل (۱۹۲۲-۲۰۰۳ میلادی)، اسلام‌شناس فقیه و نامی آلمان، در اصل به زبان آلمانی و در مجموعه کتاب‌های دانش منتشر شده است.^۱ مشی اصلی این مجموعه ارائه مطالب بنیادین و موثق علمی، با رعایت اختصار است.

نویسنده در پیش‌گفتار اذعان دارد که دانش عمومی درباره تصوف حقیقی — دست‌کم در غرب — ناچیز است. هدف این کتاب ارتقای آگاهی عمومی درباره تصوف و تشریح و تبیین اجمالی این پدیده برای خواننده است. مطالب ذکر شده در کتاب و خط سیر بیان مطالب نیز متناسب با همین منظور است. نویسنده سیر تحولات تصوف را از دوران شکل‌گیری و سرآغاز آن در قرن دوم هجری، تا اشکال گوناگون و امروزی آن بررسی می‌کند. سپس مفاهیم اصلی عرفان اسلامی را معرفی و تشریح و طریق صوفیان و منازل و مقامات سلوک را در سیر الی‌الله و رسیدن به معرفت الهی دنبال می‌کند. همچنین به معرفی صوفیان برجسته و آرا و نظرات آنان و آثار مهم کلاسیک تصوف می‌پردازد. پس از آن،

۱. این مجموعه را انتشارات یک منتشر می‌کند. از این مجموعه کتاب شمنیسیم: در مان‌گران، روح‌ها و آیین‌های پیش‌تر به همین قلم ترجمه شده و انتشارات حکمت آن را منتشر کرده است.

او جنبه‌های نظری و شناختی عرفان مبتنی بر حکمت الهی را توضیح می‌دهد و می‌کوشد این اصول و بنیان‌های نظری را به‌سادگی برای خواننده روشن کند. همچنین از مطرح کردن برداشت‌های عمومی از تصوف، یعنی جلوه‌هایی از تصوف که در زندگی مردم جاری است، غافل نمی‌ماند و بخشی از کتاب را به سلسله‌ها و طریقت‌های مختلف جهان اسلام، به‌عنوان نهاد و تشکیلات مردمی تصوف اختصاص می‌دهد. اگرچه گاه مشترکات کمی میان آن عرفان مبتنی بر حکمت الهی و مشی و مشرب شیفتگان و مجذوبانی که عشق الهی خود را در آوازاها و اشعاری در جمع هم‌مسلمانان خود ابراز می‌کنند، می‌یابد.

شیمیل که ادبیات عرفانی مشرق‌زمین تعلق و دلبستگی خاصی دارد و در جامع‌ترین فصل کتاب نیز به ادبیاتی که بر بنیاد اندیشه‌های صوفیانه شکل گرفته است می‌پردازد و می‌کوشد اغلب برجستگان این حوزه و آثار آنان را معرفی یا دست‌کم به اشارتی از آنها یاد کند. این کتاب به برخی جریان‌های اجتماعی و سیاسی که ریشه در تصوف دارند و همچنین اندیشه‌های نشأت‌گرفته از تصوف در روزگار معاصر نیز می‌پردازد.

در این کتاب به ملامتیه و قلندریه نیز اشارات کوتاهی می‌شود. البته وجوه و مباحث چندگانه این کتاب را ذکر مطالبی تفصیلی پیرامون جریان‌ها و پدیده‌های فرهنگی-اجتماعی از جمله عیاری و فتوت و نیز ملامتیه و قلندریه می‌توانست کامل‌تر کند. این جریان‌ها با تصوف پیوند خورده‌اند و دست‌کم از قرن هفتم تا کنون نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری سلسله‌های صوفیه و بسیاری از آداب و آیین‌های مرتبط با آن داشته‌اند. به نظر می‌رسد پژوهش‌های انسان‌شناسی دینی در حوزه تصوف نیز که دهه‌هاست بخش عمده‌ای از تحقیقات پیرامون این موضوع را تشکیل می‌دهند، کمتر مورد التفات نویسنده بوده است.

آنه‌ماری شیمیل تصوف را به‌عنوان وجهی از وجوه اسلام می‌بیند و در این

کتاب و دیگر آثار خود بارها تأکید دارد که پدیدهٔ تصوف ریشه در اسلام داشته و در فرهنگ اسلامی و متأثر از آن رشد کرده است. او، بر خلاف نظر برخی دیگر از پژوهشگران، معتقد است که تصوف را نمی‌توان مبتنی بر اصولی جهانی و بدون اتکا به دینی خاص تعریف کرد.

کتاب حاضر بر اساس متون دست اول و نیز منابع متقن علمی نوشته شده است. اگرچه بنا به رویهٔ این مجموعه و به منظور ایجاد متنی یکدست برای خواننده، از ارجاع مستقیم مطالب و ذکر اطلاعات منابع اجتناب شده است. برخی از توضیحات و اشارات نویسنده، در حقیقت برای خواننده آلمانی زبان و ناآشنا با مبانی اسلام و فرهنگ جوامع اسلامی نوشته شده است و چه‌بسا برای خوانندگان ایرانی نقل بدیهیات و فاقد ضرورت باشد.

نویسنده، اشعار، متون و قطعات منثور بسیاری را از متون ادبی کلاسیک و منابع کهن و اصیل تصوف به زبان آلمانی برگردانده و در این کتاب، به‌ویژه در فصل چهارم، بدون ارائهٔ مأخذ دقیق آورده است. در ترجمه کوشش شده است اصل این اشعار و متون با توجه به محتوای آنها جست‌وجو و عیناً در متن آورده شود.

در موارد معدودی شمارهٔ آیات و سوره‌های قرآنی و همچنین برخی تاریخ‌های ذکر شده در متن اصلی اشتباه بوده که هنگام ترجمه در هر مورد تصحیح لازم صورت گرفته است.

مترجم از سرکار خانم دکتر آفاق ملکیان، استاد مصطفی ملکیان و استاد محمدعلی سلطانی که با دقت بسیار متن ترجمه را خوانده و پیشنهادات و اصلاحات ارزشمندی ارائه کردند، سپاسگزاری می‌کند. همچنین از محقق ارجمند آقای حسین خندق‌آبادی که در یافتن اصل عربی برخی نقل‌قول‌ها و معرفی ترجمه‌های فارسی منابع، کمک شایانی کردند سپاسگزار است.

مطالب ذکر شده در پاورقی افزوده‌های مترجم است.